

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2017-01-12 Nr. 4D-2016/1-691

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2016 m. gegužės 6 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – Lukiškių TI-K) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarius Pareiškėjui tinkamų laikymo sąlygų, ir kitų jo teisių pažeidimų bei Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu Pareiškėjo kreipimusi nagrinėjimu (toliau vadinama – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. 2016 m. vasario 27 d. jis buvo laikomas [...] kartu su dar trimis asmenimis. Apie 11.00 val. posto prižiūrėtojas nurodė, kad yra galimybė eiti į sporto salę; jei nori eiti į sporto salę, turi pasirašyti Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į grupinius ir individualius užsiėmimus apskaitos žurnale (toliau vadinama ir – Žurnalas).

2.2. „[...] skundas 2016 m. vasario 29 d. Nr. 29-450, [...] nurodyta pasirašyti į žurnalą, jog savo noru atsisakome eiti į dušą po sporto salės, į ką pareigūnui nurodėme, jog į dušą po sporto salės eisime, jog jokių priešasčių neiti į dušą po sporto salės nėra, [...] pareigūnas nurodė, jog tokiu atveju, jeigu neatsisakome eiti į dušą po sporto salės, mūsų į sporto salę aplamai neves, nurodėme, jog tokie reikalavimai pažeidžia mūsų teises, yra neetiški. [...]. Budintis pareigūnas pasikvietė korpuso vyresnįjį pareigūną R. Č. [Seimo kontrolieriui vardas ir pavardė žinomi] [...], šiam perpasakojau aukščiau išdėstytą aplinkybę, į ką pareigūnas atsakė, jog tai mūsų teisė; šiam pareigūnui nurodžiau, jog tokiu atveju, kai yra pažeidžiamos mūsų teisės, gindamas šias atsisakysiu imti išduodamą maistą, siekdamas atkreipti dėmesį į mūsų teisių pažeidimus, ko pasėkoje atsisakiau imti išduodamą maistą [...], po kurio laiko buvau iškviestas pokalbiui pas budintį direktoriaus pavaduotoją A. Z. [Seimo kontrolieriui vardas ir pavardė žinomi] [...], šiam pareigūnui išdėčiau problemą, situaciją dėl reikalavimo atsisakyti dušo norint, kad nuvestų į sporto salę [...], tačiau šis, nurodęs, jog nieko neprivalo daryti, bandė šiai situacijai pritaikyti išvedimo į sporto salę aprašą, tačiau ką šis bandė pasakyti nesupratau, manau, kad tai buvo iš anksto suplanuotos provokacijos dalis, kadangi ypatingai pastebėtina, jog pokalbis su šiuo pareigūnu buvo filmuojamas vaizdo registratoriumi, apie filmavimą nebuvau informuotas, su įrašu nesupažindintas. Daugiau šiame pokalbyje jokios temos nebuvo aptariamoms“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.3. 2016 m. vasario 27 d. „apie 16.00 val. buvo nurodyta krauti daiktus, kad būsiu metamas į kitą kamerą, priešastys nenurodytos, nenurodyta ir, į kokią kamerą, tai pat atkreiptinas dėmesys, jog tam momentui iš kameros į kamerą buvau mestas 63 (šešiasdešimt trys) kartą, taip pat atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad per mano buvimo laikotarpį Lukiškių TI-K, nuo 2012 m. spalio 11 d. iki 2016 m. vasario 27 d., šeštadieniais be jokių priešasčių mėtymai iš kameros į kamerą

nevykdomi (retas reiškinys). Pastebėtina ir tai, kad atsisakėme imti Lukiškių TI-K išduodama maistą visa kamera.“

„[...] Atsisakius maisto, buvo nurodyta surašyti paaiškinimą [...], šiame išdėsčiau, [...] reikalauju pateikti man šio dokumento registravimo faktą patvirtinantį dokumentą – spaudu pažymėtą šio dokumento kopiją, už paslaugas išskaičiuoti iš asmeninės sąskaitos [...], tačiau prašyto dokumento sulaukiau, tik pakartotinai kreipęsis 2016 m. kovo 3 d., kažkodėl registruoto 2016 m. kovo 4 d. Nr. 29-483. Į kurį atsakyta bei kartu pateikti prašyti dokumentai, tiktai 2016 m. kovo 31 d. Nr. 96-1052. [...]“ „Ypatingai pastebėtina ir tai, kad [...] teikiamą skundą 2016 m. vasario 27 d. „Dėl nesudarytų sąlygų būti sporto salėje, vertimo atsisakyti dušo norint apsilankyti sporto salėje, atsisakymo priimti teikiamą mano skundą, psichologinio smurto, pasireiškiančio marinimu badu, nepagrįstų kraustymų iš kameros į kamerą, bloginant gyvenamąsias sąlygas“ buvo atsisakyta priimti, nurodyta, jog Apsaugos priežiūros tarnyba skundų nepriima, kad skundą galėsiu pateikti Socialinės reabilitacijos [skyriaus] būrio viršininkui darbo dieną, deja, taip ir buvo 2016 m. vasario 29 d. Nr. 29-450. [...]“

2.4. Siekdamas išsiaiškinti situaciją, jis kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją su 2016 m. kovo 7 d. prašymu Nr. 7.40(17)-135 „Dėl informacijos pateikimo“, į kurį 2016 m. balandžio 4 d. gavo atsakymą Nr. 96-1087 „Dėl informacijos pateikimo“. Šiame dokumente rašoma: „informuojame, kad sportinės reabilitacijos kambariuose ar šalia jų nėra įrengtų persirengimo kambarių. Norėdami persirengti sportinę aprangą, tai galite padaryti savo gyvenamojoje kameroje. Esant poreikiui pasinaudoti dušu ar tualetu, tai galite padaryti paprašę pas prižiūrintį pareigūną, kuris Jus palydėtų iki šalia esančių tualetu ar dušo.“

„Pastebėtina tai, kad ir šiame dokumente neatsakyta į skunde išdėstytas aplinkybes, [...], kiekvieną kartą, po sporto salės, buvo sudaromos sąlygos nusiprausti duše, aišku, išskyrus tuos atvejus, kai nebūdavo vandens arba pareigūnai nurodydavo priežastis, dėl kurių negalėtų tuo momentu nuvesti į dušą, nuveddavo vėliau. Taip pat nesuprantamas ir aiškinimas, jog būti sporto salėje 2–3 kartus per savaitę yra per daug, tokių sąlygų Lukiškių TI-K sudaryti negali, kadangi aiškus pavyzdys 2016 m. balandžio 4 d. Nr. 96-1087 [raštas] byloja priešingai.“

2.5. „[...] būtina paminėti ir tai, kad nuo 2016 m. vasario 24 d. iki 2016 m. kovo 7 d. aplamai nebuvo sudarytos sąlygos nusiprausti duše. „Dėl nesudarytų sąlygų nusiprausti duše daugiau kaip dešimt (10) dienų“ 2016 m. kovo 7 d. Nr. 29-499, į ką gavau atsakymą 2016 m. balandžio 5 d. Nr. 96-1092, be kita ko, šiame nurodyta [...], Korpuso vyresnysis tarnybiniame pranešime Nr. 51-1652 nurodė, kad 2016 m. kovo 5 d. Jūs nesikreipėte į jį su skundais ar prašymais [...] bei [...] Korpuso vyresnysis tarnybiniame pranešime Nr. 51-1691 nurodė, kad 2016 m. kovo 6 d. Jūs nesikreipėte į jį dėl išvedimo į dušą. [...] tačiau tokie faktų išdėstymai neatitinka Lukiškių TI-K vidaus tvarkos: iš 2016 m. kovo 23 d. Nr. 96-959 / 2016 m. kovo 24 d. Nr. 96-991 [...] Pažymėtina, kad apsaugos ir priežiūros budinčiųjų pamainų pareigūnai neturi įgaliojimų imti ir registruoti suimtųjų bei nuteistųjų skundų ar prašymų. Skundai ir prašymai darbo dienomis turi būti pateikiami priežiūros postą kuruojančiam Socialinės reabilitacijos skyriaus būrio viršininkui; [...] bei iš 2016 m. balandžio 27 d. Nr. 2S-2411 [...]. Pažymime, kad dėl skundo įteikimo Jums reikėtų kreiptis į Jus kuruojantį Socialinės reabilitacijos skyriaus būrio viršininką, o ne į Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūną. Bendrame šių problemų kontekste paminėtina tai, kad šiam momentui apsilankymai fizinės reabilitacijos kambaryje sumažinti iki minimumo, o susidariusių problemų niekas nesprenžia.“

2.6. Į jo tris (2016 m. kovo 24, 25 d. ir 2016 m. balandžio 8 d.) skundus buvo atsakyta Kalėjimų departamento 2016 m. balandžio 27 d. raštu Nr. 2S-2411. Pareiškėjas mano, kad pateiktas atsakymas yra neišsamus, neatsakyta į keliamus klausimus, taip pat neatitinka kitų teisės aktų reikalavimų.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo įvertinti išdėstytas aplinkybes ir pareigūnų veiksmus.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2016 m. gegužės 20 d. raštu Nr. 4D-2016/1-691/3D-1509 kreipėsi į Kalėjimų departamento direktorę prašydamas pateikti Skundo tyrimui reikšmingus dokumentus. 2016 m. birželio 10 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. birželio 10 d. Kalėjimų departamento raštą Nr. 1S-2185 „Dėl informacijos pateikimo Seimo kontrolieriui“, kuriame nurodoma: „nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. [...] Pareiškėjas kreipėsi į Kalėjimų departamentą dėl Jūsų rašte išvardintų aplinkybių, pateiktas 2016 m. balandžio 27 d. atsakymas Nr. 2S-2411“, kuriuo buvo atsakyta į Pareiškėjo 2016 m. kovo 24–25 ir 2016 m. balandžio 8 dienų skundus.

5. Seimo kontrolierius 2016 m. gegužės 20 d. raštu Nr. 4D-2016/1-691/3D-1510 kreipėsi į Lukiškių TI-K direktorių, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2016 m. birželio 17 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. birželio 16 d. Lukiškių TI-K raštą Nr. 9-9156 „Dėl informacijos ir dokumentų pateikimo atsakant į klausimus dėl X skundo“, kuriame nurodoma:

5.1. Pareiškėjas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. šešis kartus kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją dėl galimybės pasinaudoti dušu po lankymosi sporto salėje. Prie rašto pridėtos kreipimūsi, registruotų 2015-09-10, Nr. 29-1650, 2016-02-29, Nr. 29-450, 2016-03-07, Nr. 29-499, 2016-03-22, Nr. 29-629, 2016-03-30, Nr. 29-686, 2016-04-25, Nr. 29-911, ir Lukiškių TI-K 2015-10-08, Nr. 96-2681, 2016-03-23, Nr. 96-959, 2016-04-05, Nr. 96-1092, 2016-03-24, Nr. 96-991, 2016-04-27, Nr. 96-1413, 2016-05-11, Nr. 96-1609 atsakymų į juos kopijos.

5.2. Pareiškėjas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. du kartus kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją dėl jo perkėlimo iš vienos kameros į kitą. Prie rašto pridėtos kreipimūsi, registruotų 2015-09-10, Nr. 29-1654, 2015-09-15, Nr. 29-1689, ir Lukiškių TI-K 2015-09-17, Nr. 96-2456, 2015-09-21, Nr. 96-2488, 2015-10-09, Nr. 96-2694 atsakymų į juos kopijos.

5.3. Pareiškėjas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. septynis kartus kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją su klausimais dėl jo laikymo sąlygų. Prie rašto pridėtos kreipimūsi, registruotų 2015-09-10, Nr. 29-1649, 2016-01-04, Nr. 29-11, 2016-01-12, Nr. 29-91, 2016-01-12, Nr. 29-92, 2016-03-02, Nr. 29-461, 2016-04-13, Nr. 29-793, 2016-04-18, Nr. 29-842, ir Lukiškių TI-K 2015-09-21, Nr. 96-2487, 2016-01-07, Nr. 96-44, 2016-01-20, Nr. 96-256, 2016-03-22, Nr. 96-945, 2016-04-26, Nr. 96-1367, 2016-05-11 Nr. 96-1607 atsakymų į juos kopijos.

5.4. Lukiškių TI-K Kriminalinės žvalgybos skyriaus 2016 m. birželio 3 d. pažymoje Nr. 24-4977 „Apie X“ nurodyta, kad Pareiškėjas per laikotarpį nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. buvo perkeltas iš kameros į kamerą šešis kartus. Reaguojant į nuolatinius Pareiškėjo skundus dėl laikymo sąlygų, jis buvo perkeliamas iš vienos kameros į kitą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 10 straipsnio reikalavimais bei Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. I-184 „Dėl Suimtųjų ir nuteistųjų paskirstymo į kameras Lukiškių TI-K tvarkos patvirtinimo“. Šiuo laikotarpiu Pareiškėjas į Lukiškių TI-K administraciją dėl laikymo sąlygų kreipėsi 6 kartus, o 2 kartus kreipėsi su skundais, pareikšdamas, kad nenori būti jam paskirtoje kameroje.

5.5. Pareiškėjas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. trylika kartų kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją dėl dokumentų kopijų pateikimo, vienas jo skundas šiuo klausimu buvo persiustas nagrinėti iš Kalėjimų departamento. Prie rašto pridėtos kreipimūsi, registruotų 2015-08-10, Nr. 29-1466, 2015-09-08, Nr. 29-1631, 2015-09-10, Nr. 29-1648, 2015-09-25, Nr. 29-1743, 2015-09-25, Nr. 29-1744, 2015-09-25, Nr. 29-1742, 2015-09-27, Nr. 29-1713, 2015-09-28, Nr. 29-1756, 2015-09-28, Nr. 29-1755, 2015-10-01, Nr. 29-1795, 2015-10-12, Nr. 29-1888, 2016-03-04, Nr. 29-483, 2016-04-21, Nr. 29-884, ir Lukiškių TI-K 2015-09-03, Nr. 96-2313, 2015-10-05, Nr. 96-2623, 2015-10-01, Nr. 96-2591, 2015-10-15, Nr. 96-2765, 2015-10-07, Nr. 96-2648, 2015-

10-30, Nr. 96-2915, 2016-03-31, Nr. 96-1052, 2016-05-18, Nr. 96-1733 atsakymų į juos kopijos.

5.6. Lukiškių TI-K Apsaugos ir priežiūros skyriaus 2016 m. birželio 7 d. pažymyje Nr. 24-5049 „Dėl 2016-05-20 Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rašto 4D-2016/1-691/3D-1510“ nurodoma, kad Pareiškėjas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. gegužės 1 d. į Lukiškių TI-K administraciją su pareiškimais apie badavimą kreipėsi penkis [keturis] kartus: 2015-09-02, 2015-09-09, 2016-02-27, 2016-03-19. Kiekvieno badavimo atveju buvo įforminami būtini dokumentai, kurie pridėti prie Seimo kontrolieriui adresuoto atsakymo. Taip pat pridėtas ir 2016 m. vasario 27 d. vykusio pokalbio su Pareiškėju vaizdo įrašas (kompaktiniame diske), kuris užfiksuotas vaizdo registratoriumi Nr. 8.

Į Pareiškėjo pareiškimus apie badavimą visais atvejais buvo reaguojama vadovaujantis Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1R-172 „Dėl Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklės), XXVI skyriaus reikalavimais. Apie veiksmus, kurių buvo imamasi konkrečiu Pareiškėjo badavimo atveju, raštu buvo pranešama teismui, kurio žinioje tuo metu buvo Pareiškėjo byla, ir Kalėjimų departamento direktoriui (2015-09-03, Nr. 9-10151, 2015-09-10, Nr. 9-16589, 2016-03-01, Nr. 100-372, 2016-03-21, Nr. 100-479).

5.7. Pareiškėjas kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją dėl 2016 m. vasario 27 d. neišvedimo į sporto salę, nesudarytos galimybės pasinaudoti dušu po užsiėmimų sporto salėje bei savo atsisakymo valgyti patiekiamą maistą: 2016-02-27 pareiškimas Nr. 51-938-1, 2016-02-29 skundas Nr. 29-450 ir Lukiškių TI-K 2016-03-23 atsakymas Nr. 96-959.

5.8. Lukiškių TI-K laikomų asmenų lankymosi (išvedimo) į dušą ir į sporto salę tvarka ir sąlygos nustatytos Lukiškių TI-K direktoriaus įsakymais: 2010 m. kovo 4 d. įsakymu „Dėl Lukiškių TI-K laikomų asmenų išvedimo į dušą tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2015 m. liepos 27 d. įsakymu „Dėl Lukiškių TI-K suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į fizinės reabilitacijos kambarį tvarkos aprašo patvirtinimo“.

6. Seimo kontrolierius 2016 m. rugsėjo 16 d. raštu Nr. 4D-2016/1-691/3D-2618 kreipėsi į Lukiškių TI-K direktorių, prašydamas papildomai paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2016 m. spalio 19 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. spalio 17 d. Lukiškių TI-K raštą Nr. 9-14565 „Dėl informacijos ir dokumentų pateikimo“, kuriame nurodoma:

6.1. Vaizdo duomenų rinkimo tikslą ir apimtį, vaizdo duomenų saugojimo terminą, prieigos prie tvarkomų vaizdo duomenų sąlygas, šių duomenų naikinimo sąlygas ir tvarką Lukiškių TI-K nustato Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo vaizdo duomenų tvarkymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-295 „Dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo vaizdo duomenų tvarkymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Lukiškių TI-K pareigūnai, naudodami vaizdo registratorius, vadovaujasi Vaizdo registratorių naudojimo Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime tvarkos aprašu, patvirtintu Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. 1-134 „Dėl vaizdo registratorių naudojimo Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau vadinama – Vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašas). Pažymima, kad vaizdo registratoriais naudotis gali tik Apsaugos ir priežiūros skyriaus ir Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnai ir tik vadovaudamiesi patvirtintais tvarkos aprašais bei Lietuvos Respublikos įstatymais.

6.2. Apie Lukiškių TI-K teritorijoje vykdomą vaizdo stebėjimą yra informuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 20 straipsnio nuostatomis.

7. Lukiškių TI-K direktoriaus budinčiojo padėjėjo A. Z. 2016 m. vasario 27 d. tarnybiniame pranešime (reg. Nr. 51-940) nurodoma: [...] Pokalbio metu suimtiesiems išaiškinau, kad jų badavimas bus laikomas nepagrįstu ir neteisėtu. Kilo įtarimas, kad atsisakyti įstaigoje gaminamo maisto ir pradėti badavimą kameroje esančius asmenis agituoja X [...], todėl buvo

priimtas sprendimas jį perkelti į kitą kamerą. Apie 17 val. X buvo perkeltas į kamerą Nr. [...], o kameroje Nr. [...] likę asmenys apie 17.30 val., vakarienės metu, pareiškė nutraukiantys badavimą ir paėmė maisto daavinį.“

8. Seimo kontrolierius 2016 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 11P-64 įgaliojo Seimo kontrolieriaus patarėjus Žygimantą Daukšą ir Viktoriją Aidukaitę atlikti Skunde nurodytų aplinkybių patikrinimą vietoje. 2016 m. rugsėjo 15 d., 10.00-12.00 val., Seimo kontrolieriaus patarėjai atliko patikrinimą Lukiškių TI-K (Lukiškių skg. 6, Vilnius) (toliau vadinama – Patikrinimas). Patikrinimo metu nustatyta (2016 m. rugsėjo 15 d. faktinių duomenų patikrinimo aktas):

1) Lukiškių TI-K II korpuso antro aukšto skelbimų lentoje, esančioje tarp kamerų Nr. [...], yra patalpinti asmenų išvedimo į dušą grafikai, taip pat įspėjimai apie tai, kad Lukiškių TI-K teritorija yra stebima vaizdo kameromis ir vaizdo registratoriais.

2) patikrinimo metu nustatyta, kad II korpuse yra 4 dušo patalpos ir 1 fizinės reabilitacijos kambarys (sporto salė); šiame korpuse yra laikoma apie 150 asmenų;

3) Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus patarėjams paaiškino, kad į dušą ir sportuoti jis vedamas antradieniais, o kartais (apytiksliai – kas antrą savaitgalį) ir savaitgaliais.

Skundo tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacijos Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos kalėjimų taisyklių (toliau vadinama – Europos kalėjimų taisyklės):

9.1. *19.4 punktas* – „Turi būti įrengta tinkama įranga tam, kad kiekvienas kalinys galėtų praustis klimatinės sąlygas atitinkančioje temperatūroje, jei įmanoma, kiekvieną dieną, tačiau ne rečiau kaip du kartus per savaitę (arba dažniau, jei reikalinga) tam, kad būtų užtikrinti higienos reikalavimai“;

9.2. *27.6 punktas* – „Kaliniam turi būti numatytos poilsio galimybės, tarp jų sportas, žaidimai, pomėgiai ir kiti laisvalaikio užsiėmimai, į kurių organizavimą jie turi būti įtraukti kiek įmanoma labiau.“

10. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymas (toliau vadinama – Suėmimo vykdymo įstatymas):

44 straipsnis „Suimtųjų materialinis buitinis aprūpinimas“

„4. Ne rečiau kaip kartą per savaitę suimtiesiems turi būti suteikta galimybė pasinaudoti pirtimi arba dušu ir gauti išskalbtą patalynę (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę) ir apatinius drabužius. Suimtiesiems jų pageidavimu turi būti suteikta galimybė ne dažniau kaip du kartus per mėnesį pasinaudoti kirpėjo paslaugomis.“

11. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau vadinama ir – Viešojo administravimo įstatymas):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio

įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

12. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau vadinama – Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas):

20 straipsnis „Duomenų subjekto informavimas vykdant vaizdo stebėjimą“

„1. Duomenų valdytojas užtikrina, kad prieš patenkant į patalpas ar teritoriją, kurioje vykdomas vaizdo stebėjimas, būtų aiškiai ir tinkamai pateikiama ši informacija:

1) apie vykdomą vaizdo stebėjimą;

2) duomenų valdytojo juridinio asmens pavadinimas ir kodas, duomenų valdytojo fizinio asmens vardas ir pavardė, jų kontaktinė informacija (adresas arba telefono ryšio numeris).

2. Duomenų valdytojas gali pateikti ir kitą papildomą informaciją, kad būtų užtikrintas teisėtas vaizdo duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių (pvz., vaizdo stebėjimo tikslas).“

13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklės):

13.1. *33 punktas* – „[...] priėmus prašymą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas gautas paštu arba elektroniniais ryšiais, asmens pageidavimu per 2 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama Taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus“;

13.2. *34 punktas* – „Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje.“

14. Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių:

14.1. *43 punktas* – „Suimtieji rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus įteikia tardymo izoliatoriaus direktoriaus paskirtam administracijos darbuotojui“;

14.2. *96 punktas* – „[...] Suaugusiems suimtiesiems sąlygos sportuoti ir mankštintis sudaromos pagal galimybes“;

14.3. *107 punktas* – „Ne rečiau kaip kartą per savaitę suimtiesiems suteikiama galimybė pasinaudoti dušu, gauti išskalbtą patalynę ir apatinius drabužius, ne dažniau kaip du kartus per mėnesį, suimtųjų pageidavimu, turi būti suteikta galimybė pasinaudoti kirpėjo paslaugomis“;

14.4. *133 punktas* – „Suimtajam rašytiniu pareiškimu paskelbus apie badavimą, tardymo izoliatoriaus direktorius arba jo pavaduotojas, o poilsio ir švenčių dienomis – ir tardymo izoliatoriaus įgaliotas pareigūnas, per 12 valandų privalo asmeniškai pasikalbėti su badaujančiuoju, išsiaiškinti badavimo priežastis ir apie tai raštu pranešti ikiteisminiam tyrimui vadovaujančiam ar jį atliekančiam prokurorui arba teismui, kurio žinioje yra byla, ir Kalėjimų departamento direktoriui. [...]“;

14.5. *134 punktas* – „Tardymo izoliatoriaus administracija per tris dienas nuo suimtojo badavimo pradžios patikrina suimtojo sveikatos būklę. Jeigu badavimas nėra psichikos ligos padarinys, administracija kartu su psichologijos specialistu dar kartą privalo supažindinti badaujantį suimtąjį su galimais padariniais jo sveikatai ir pasiūlyti atsisakyti badauti. Badaujantis suimtas, kuris ir toliau atsisako valgyti, pagal motyvuotą tardymo izoliatoriaus direktoriaus arba jį pavaduojančio pareigūno nutarimą (34 priedas), esant galimybėms, laikomas atskirai nuo kitų suimtųjų.“

15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-908 patvirtintos higienos normos HN134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos

įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“ (toliau vadinama – HN 134:2015):

44 punktas – „Laisvės atėmimo vietose, policijos areštines laikomiesiems asmenims turi būti sudaryta galimybė ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę nusiprausti duše.“

16. Lukiškių TI-K direktoriaus 2010 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. 1-40 patvirtintas Lukiškių tardymo izoliatoriuje laikomų asmenų išvedimo į dušą tvarkos aprašo (toliau vadinama – Išvedimo į dušą tvarkos aprašas):

III skyrius „Išvedimo į dušą grafikas“

„9. Pirmadieniais – 2, 9, 15, 18 priežiūros postuose laikomi suimtieji ir nuteistieji.

10. Antradieniais – 3, 9, 12, 16, 19 priežiūros postuose laikomi suimtieji ir nuteistieji.

11. Trečiadieniais – 4, 10, 12, 17, 23, 24 priežiūros postuose laikomi suimtieji ir nuteistieji.

12. Ketvirtadieniais – 5, 6, 7, 10, 21, 22 priežiūros postuose laikomi suimtieji ir nuteistieji.

13. Penktadieniais – 6, 11, 20, 25, 26 priežiūros postuose laikomi suimtieji ir nuteistieji, bei nuteistieji dirbantys gamybos sektoriuose.

14. Šeštadieniais – 11 priežiūros poste laikomi suimtieji, nuteistieji ir nuteistieji, palikti ūkio darbams atlikti.“

17. Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. 1-177 patvirtinto Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į fizinės reabilitacijos kambarį tvarkos aprašo (toliau vadinama – Išvedimo į fizinės reabilitacijos tvarkos aprašas):

17.1. *7 punktas* – „Darbo, poilsio ir švenčių dienomis suimtieji ir nuteistieji išvedami į Lukiškių TI-K fizinės reabilitacijos kambarį atsižvelgiant į Išvedimo į dušą tvarkos aprašą ir jame nustatytą grafiką“;

17.2. *27 punktas* – „Jeigu suimtas ar nuteistas nepageidauja po apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje pasinaudoti dušu, išvedimas į fizinės reabilitacijos kambarį gali būti vykdomas nepriklausomai nuo Išvedimo į dušą tvarkos apraše nustatyto grafiko, o apie atsisakymą pasinaudoti dušu pažymima Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į grupinius ir individualius užsiėmimus apskaitos žurnale.“

18. Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1-149 patvirtinto Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime laikomų suimtųjų ir nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų, pareiškimų ir skundų, adresuotų įstaigos direktoriui, priėmimo, nagrinėjimo ir atsakymų rengimo tvarkos aprašo (toliau vadinama – Kreipimusi nagrinėjimo tvarkos aprašas):

18.1. *2 punktas* – „Suimtieji ir nuteistieji rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus kiekvieną darbo dieną nuo 8.00 val. iki 11.00 val. gali įteikti Socialinės reabilitacijos skyriaus būrių viršininkams, jeigu kitaip nenumato kiti teisės aktai). Pasibaigus pagrindiniam darbo dienos laikui, suimtieji ar nuteistieji gali įteikti rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus būrių viršininkams, dirbantiems antrą pamainą nuo 18.00 val. iki 20.00 val. Jeigu būrio viršininkas dėl svarbių priežasčių negalėjo nurodytu laiku aplankyti savo priskirtų kuruojamų gyvenamųjų kamerų, tai priimti rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus gali ir kitu laiku“;

18.2. *6 punktas* – „SRS būrių viršininkai gautus rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ar skundus priima ir įtraukia į apskaitą vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu patvirtintų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių ar Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1R-172 patvirtintų Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių nustatyta tvarka ir duoda nuteistajam ar suimtajam pasirašyti.“

19. Lukiškių TI-K direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. 1-184 patvirtintos Suimtųjų ir nuteistųjų paskirstymo į kameras Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime tvarkos (toliau vadinama – Asmenų paskirstymo į kameras tvarka):

19.1. *18 punktas* – „Lukiškių TI-K suimtasis ar nuteistasis į kitą kameralą gali būti perkeliamas: [...] 18.3. suimtajam ar nuteistajam pažeidinėjant nustatyto režimo reikalavimus; [...] 18.6. gavus informaciją apie asmenis, darančius neigiamą įtaką kitiems suimtiesiems ar nuteistiesiems, užkardant konfliktinę situaciją; [...] 18.9. siekiant užkirsti suimtojo ar nuteistojo neteisėtus veiksmus, darančius neigiamą įtaką įstaigos kriminogeninei būklei; 18.10. užtikrinant suimtųjų ir nuteistųjų saugumą, įstaigos saugumo ir valdymo interesus“;

19.2. *19 punktas* – „Suimtasis ar nuteistasis perkeliamas į kitą kameralą kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno sprendimu, atsižvelgiant į suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimo reikalavimus [...]“;

19.3. *21 punktas* – „Nakties ir kitu įstaigos administracijos ne darbo laiku, ypatingais atvejais (asmuo bando nusižudyti, savęs žalojimosi, bandymo pabėgti ar užpulti, kitų piktybiškų bei įžūlių neteisėtų veiksmų atvejais, siekiant išvengti galimos nusikalstamos veikos ir kt.), kai reikia skubiai perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į kitą kameralą, kai tuo metu įstaigoje nėra kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno, įstaigos direktoriaus budintysis padėjėjas ar jo pavaduotojas gali priimti sprendimą perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į priežiūros postą Nr. [...]“.

20. Vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo:

20.1. *3 punktas* – „Vaizdo registratoriai saugomi direktoriaus būdinčiojo padėjėjo tarnybinėse patalpose, Apsaugos ir priežiūros skyriaus ir Kriminalinės žvalgybos skyriaus kabinetuose. Vaizdo registratoriais turi teisę naudotis visi APS ir KŽS pareigūnai“;

20.2. *4 punktas* – „Vaizdo registratoriai naudojami vykdant gyvenamųjų, gamybinių ir kitų patalpų bei teritorijų, kuriose yra suimtieji (nuteistieji), apėjimus, apžiūras ir kratas, fiksuojant teisės pažeidimus ir kitais prevenciniais tikslais“;

20.3. *8 punktas* – „Filmuota medžiaga išorinėje laikmenoje pagal galimybes saugoma 2 mėnesius nuo filmavimo datos [...]. Esant būtinumui filmuota medžiaga naudojama kaip įrodymas, skiriant drausmines nuobaudas, atliekant tarnybinius tyrimus dėl padarytų pažeidimų ir kitais teisės aktų numatytais atvejais.“

Skundo tyrimui reikšminga teismų praktika

21. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d. nutarimo:

5.5. *punktas* „[...] oficialioji konstitucinė žmogaus teisių doktrina yra grindžiama ir principine nuostata, jog pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad asmuo, įgyvendindamas vieną konstitucinę teisę, netektų galimybės įgyvendinti kitą konstitucinę teisę [...] (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas)“.

22. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. balandžio 9 d. pasitarime aprobuotame *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime* nurodyta:

13.2 *papunktis* – „[...] teisėjų kolegija pažymėjo, kad pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviai

duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

Išvados

23. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

- 23.1. dėl Pareiškėjo galimybės Lukiškių TI-K naudotis dušu;
- 23.2. dėl Pareiškėjo filmavimo pokalbio su pareigūnu metu;
- 23.3. dėl Pareiškėjo perkėlimo į kitą kamerą;
- 23.4. dėl Lukiškių TI-K pareigūnų veiksmų Pareiškėjui pranešus apie badavimą;
- 23.5. dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 27-29 d. kreipimūsi priėmimo ir registravimo, ir 2016 m. kovo 3 d. prašymo išnagrinėjimo Lukiškių TI-K;
- 23.6. dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 29 d. skundo nagrinėjimo Lukiškių TI-K;
- 23.7. dėl Pareiškėjo kreipimūsi nagrinėjimo Kalėjimų departamente.

Dėl Pareiškėjo galimybės Lukiškių TI-K naudotis dušu

24. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad 2016 m. vasario 27 d. buvo laikomas III korpuso kameroje Nr. [...] kartu su dar trimis asmenimis. Apie 11.00 val. posto prižiūrėtojas pasakė, kad yra galimybė eiti į fizinės reabilitacijos kambarį, tačiau norintieji sportuoti turi pasirašyti Žurnale, kad atsisako po užsiėmimų prausti duše. Pareiškėjas pareigūnui atsakė į dušą po sporto salės norėsiąs ir jokių priešasčių nesiprausti po dušu pasportavus nėra, o pareigūnas paaiškino, jog neatsisakiusieji prausti duše po užsiėmimų sportu į sporto salę nebus vedami. Nuo 2016 m. vasario 24 d. iki 2016 m. kovo 7 d. jam nebuvo sudarytos sąlygos nusiprausti duše.

25. Suėmimo vykdymo įstatymo 44 straipsnio 4 dalyje, Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių 107 punkte, HN 134:2015 44 punkte nustatyta, jog ne rečiau kaip kartą per savaitę laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti suteikta galimybė pasinaudoti pirtimi arba dušu. Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių 96 punkte reglamentuota, kad suaugusiems suimtiesiems sąlygos sportuoti ir mankštintis sudaromos pagal galimybes.

Pagal Europos kalėjimų taisyklių 19.4 punktą, turi būti įrengta tinkama įranga tam, kad kiekvienas kalinys galėtų prausti klimatinės sąlygas atitinkančioje temperatūroje, jei įmanoma, kiekvieną dieną, tačiau ne rečiau kaip du kartus per savaitę (arba dažniau, jei reikalinga) tam, kad būtų užtikrinti higienos reikalavimai; pagal 27.6 punktą – kaliniams turi būti numatytos poilsio galimybės, tarp jų, sportas, žaidimai, pomėgiai ir kiti laisvalaikio užsiėmimai, į kurių organizavimą jie turi būti įtraukti kiek įmanoma labiau.

Išvedimo į fizinės reabilitacijos kambarį tvarkos aprašo 7 punkte nustatyta, kad darbo, poilsio ir švenčių dienomis suimtieji ir nuteistieji išvedami į Lukiškių TI-K fizinės reabilitacijos kambarį laikantis Išvedimo į dušą tvarkos aprašo reikalavimų ir pagal jame nustatytą grafiką. Šio aprašo 27 punkte nurodyta, kad, jeigu suimtas ar nuteistas nepageidauja po apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje pasinaudoti dušu, išvedimas į fizinės reabilitacijos kambarį gali būti vykdomas nepriklausomai nuo Išvedimo į dušą tvarkos apraše nustatyto grafiko, o apie atsisakymą pasinaudoti dušu pažymima Žurnale.

26. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu gauti duomenys patvirtina tai, kad Pareiškėjui 2016 m. vasario 27 d. atsisakius pasirašyti Žurnale, jam nebuvo suteikta galimybė apsilankyti fizinės reabilitacijos kambaryje.

Šios pažymos 25 punkte išdėstytas teisinis reglamentavimas Lukiškių TI-K laikomiems asmenims suteikia teisę ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę pasinaudoti dušu. Pagal Naudojimosi fizinės reabilitacijos kambariu tvarkos aprašo 7 punkto nuostatas, turi būti sudarytos sąlygos asmenims pasinaudoti fizinės reabilitacijos kambariu atsižvelgiant į išvedimo į dušą grafiką, t. y. asmenys, laikomi Lukiškių TI-K, turi turėti galimybę ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę apsilankyti fizinės reabilitacijos kambaryje ir duše po apsilankymo jame.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad asmuo, įgyvendindamas vieną konstitucinę teisę, netektų galimybės įgyvendinti kitos konstitucinės teisės (šios pažymos 21 punktą). Atsižvelgus į visas pirmiau nurodytas aplinkybes, įvertinus Naudojimosi fizinės reabilitacijos kambariu tvarkos aprašo 27 punkto nuostatos turinį, darytina išvada, kad ši nuostata suteikdama galimybę pasinaudoti fizinės reabilitacijos kambariu paneigia kitą asmens teisę – laikytis tinkamos asmens higienos po užsiėmimų fizinės reabilitacijos kambaryje.

Pažymėtina, jog Europos komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau vadinama – CPT) laikosi nuostatos, kad tinkama veiklos programa (darbas, mokslas, sportas, t. t.) yra ypatingai svarbi kalinių gerovei. CPT yra pastebėjusi, kad daugelyje tardymo izoliatorių ypatingai stinga veiklos, dėl to kad ir kokios geros būtų materialinės sąlygos kameroje, kaliniai negali būti laikomi jose užrakinti savaitėmis ar net mėnesiais. CPT nuomone, turėtų būti stengiamasi užtikrinti, kad tardymo izoliatoriuose esantys kalinamieji galėtų didelę dienos dalį (8 ar daugiau valandų) praleisti ne kameroje ir užsiimti įvairia naudinga veikla.

Remiantis pirmiau išdėstytų aplinkybių visuma, kartu vadovaujantis Europos kalinimo įstaigų taisyklių 19.4 punktu, numatančiu, jog turi būti sudaromos galimybės praustis, kad būtų užtikrinti higienos reikalavimai, ir atsižvelgiant į CPT nuomonę, kad tardymo izoliatoriuose esantys asmenys galėtų didelę dienos dalį (8 ar daugiau valandų) praleisti ne kameroje ir užsiimti įvairia naudinga veikla, konstatuotina, kad teisinis reglamentavimas, kai užimtumo priemonė priešpriešinama poreikiui tinkamai laikytis asmens higienos, pažeidžia žmogaus teisę į tinkamas ir žmogaus orumą nežeminančias laikymo sąlygas. Dėl to darytina išvada, kad Lukiškių TI-K laikomiems asmenims turėtų būti sudaroma galimybė pasinaudoti dušu po kiekvieno apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje, taip pat sudarytos sąlygos nusiprausti duše dažniau nei vieną kartą per savaitę.

27. Pareiškėjas Skunde teigia, kad jam nuo 2016 m. vasario 24 d. iki 2016 m. kovo 7 d. nebuvo sudarytos sąlygos nusiprausti duše. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjui 2016 m. vasario 24 d. (trečiadienis) buvo sudaryta galimybė pasinaudoti dušu, Pareiškėjas 2016 m. vasario 27 d. buvo perkeltas iš III korpuso kameros Nr. [...] į I korpuso kamerą Nr. [...] ([...] priežiūros postas), 2016 m. kovo 1 d. (antradienis) į II korpuso kamerą Nr. [...] (18 priežiūros postas). Nuo 2016 m. vasario 24 dienos (apsilankymo duše) iki 2016 m. kovo 1 d. buvo praėjusios 6 dienos. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Išvedimo į dušą tvarkos aprašo 9–14 punktuose nėra nurodyta, kada į dušą yra vedami [...] priežiūros posto prižiūrimose kameroje laikomi asmenys.

Pagal Išvedimo į dušą tvarkos aprašo 9 punktą, pirmadieniais į dušą išvedami suimtieji ir nuteistieji, esantys 18-ajame priežiūros poste. Pastebėtina tai, kad Pareiškėjo 2016 m. kovo 7 d. skundas dėl nesudaromos galimybės pasinaudoti dušu buvo pateiktas būtent 2016 m. kovo 7 d. (pirmadienį), t. y. dieną, kai pagal nustatytą grafiką yra išvedami į dušą [...] priežiūros posto prižiūrimose kameroje laikomi asmenys. Nebuvo gauta duomenų, patvirtinančių tai, kad Pareiškėjui 2016 m. kovo 7 d. (pirmadienį) nebuvo sudaryta galimybė apsilankyti duše.

Tyrimo metu nustatyta, kad Lukiškių TI-K nėra fiksuojama, ar asmeniui buvo pasiūlyta ir ar asmuo prašė leisti apsilankyti duše, todėl šio tyrimo metu nebuvo gauta jokių duomenų, patvirtinančių tai, kad, Pareiškėjui išreiškus norą nusiprausti, galimybė jam apsilankyti duše nebuvo

sudaryta nuo 2016 m. vasario 25 d. iki 2016 m. kovo 7 d.

Remiantis šių aplinkybių visuma nėra pagrindo daryti išvados, kad Pareiškėjui nuo 2016 m. vasario 25 d. iki 2016 m. kovo 7 d., išreiškus norą pasinaudoti dušu, tokia galimybė nebuvo suteikiama.

28. Remiantis pirmiau išdėstytą nustatytą aplinkybių visumą, darytina išvada, kad Lukiškių TI-K nustatytas teisinis reglamentavimas, kai užimtumo priemonė (apsilankymai fizinės reabilitacijos kambaryje) priešpriešinama poreikiui tinkamai laikytis asmens higienos, pažeidžia žmogaus teisę į tinkamas ir žmogaus orumą nežeminančias laikymo sąlygas. Dėl šių priežasčių Skundo dalis dėl Pareiškėjui ribojamos galimybės pasinaudoti dušu po apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje pripažintina pagrįsta.

Atsižvelgiant į tai, kas konstatuota šios pažymos 26 punkte ir remiantis Europos kalinimo įstaigų taisyklių 19.4 punkto nuostatomis Lukiškių TI-K direktoriui rekomenduotina, imtis priemonių, įstaigoje laikomiems asmenims sudaryti sąlygas pasinaudoti dušu po kiekvieno apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje, taip pat galimybes apsilankyti duše dažniau nei vieną kartą per savaitę. Taip pat rekomenduotina tobulinti teisinį reglamentavimą ir Išvedimo į dušą tvarkos apraše nustatyti, kada į dušą turėtų būti vedami ir [...] priežiūros posto prižiūrimose kamerose ([...]) laikomi asmenys.

Dėl Pareiškėjo filmavimo pokalbio su pareigūnu metu

29. Pareiškėjas Skunde teigia, kad pokalbis su Lukiškių TI-K direktoriaus būdinčiuoju padėjėju A. Z. buvo filmuojamas vaizdo registratoriumi apie tai jis nebuvo informuotas, įrašas jam neparodytas.

30. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog duomenų valdytojas užtikrina, kad prieš patenkant į patalpas ar teritoriją, kurioje vykdomas vaizdo stebėjimas, būtų aiškiai ir tinkamai pateikiama informacija apie vykdomą vaizdo stebėjimą ir duomenys apie duomenų valdytoją (šios pažymos 12 punktas). Vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo 3 punkte nustatyta, kad vaizdo registratoriais turi teisę naudotis visi Apsaugos ir priežiūros skyriaus ir Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnai. Šio aprašo 4 punkte nurodyta, kad vaizdo registratoriai naudojami vykdant gyvenamųjų, gamybinių ir kitų patalpų bei teritorijų, kuriose yra suimtieji (nuteistieji), apėjimus, apžiūras ir kratas, fiksuojant teisės pažeidimus ir kitais prevenciniais tikslais. Šio aprašo 8 punkte įtvirtinta, kad esant būtinumui filmuota medžiaga naudojama kaip įrodymas, skiriant drausmines nuobaudas, atliekant tarnybinius tyrimus dėl padarytų pažeidimų ir kitais teisės aktų numatytais atvejais.

31. Lukiškių TI-K Seimo kontrolieriui pateikti duomenys patvirtina tai, kad šios įstaigos teritorijoje ir patalpose yra iškabinti įspėjimai apie tai, kad Lukiškių TI-K teritorija ir patalpos yra stebimos vaizdo kameromis ir vaizdo registratoriais. Be to, Patikrinimo metu užfiksuota, kad Lukiškių TI-K II korpuso antro aukšto skelbimų lentoje, esančioje tarp kamerų Nr. [...], ir kitose vietose yra iškabinti įspėjimai apie tai, kad Lukiškių TI-K teritorija yra stebima vaizdo kameromis ir vaizdo registratoriais. Šios aplinkybės leidžia pagrįstai teigti, kad Lukiškių TI-K laikosi Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies reikalavimų ir Pareiškėjui buvo žinoma apie tai, kad Lukiškių TI-K teritorija ir patalpos yra stebimos vaizdo kameromis ir vaizdo registratoriais.

Pažymėtina, kad nei Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, nei kiti teisės aktai duomenų valdytojui, šiuo atveju Lukiškių TI-K, nenumato pareigos supažindinti duomenų subjekto, šiuo atveju Pareiškėjo, su vaizdo įrašais. Vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo 8 punkte nustatyta, kad vaizdo įrašai esant būtinumui naudojami kaip įrodymai skiriant drausmines

nuobaudas, atliekant tarnybinius tyrimus dėl padarytų pažeidimų ir kitais teisės aktų numatytais atvejais (šios pažymos 20.3 punktas).

32. Remiantis pirmiau išdėstytą aplinkybių visuma, darytina išvada, kad Pareiškėjas 2016 m. vasario 27 d. pokalbio su Lukiškių TI-K Apsaugos ir priežiūros skyriaus direktoriaus budinčiuoju padėjėju buvo filmuojamas teisėtai ir pagrįstai, o pareigos Pareiškėją supažindinti su pokalbio vaizdo įrašu teisės aktai Lukiškių TI-K nenustato. Dėl šių priežasčių Skundo dalis dėl Pareiškėjo filmavimo pokalbio su pareigūnu metu atmestina.

Dėl Pareiškėjo perkėlimo į kitą kamerą

33. Skunde nurodyta, kad 2016 m. vasario 27 d., po to, kai Pareiškėjas ir kiti kameroje esantys asmenys dėl to, jog nebuvo išvesti į fizinės reabilitacijos kambarį, nes neatsisakė po to eiti į dušą, atsisakė įstaigos duodamo maitinimo ir pranešė apie badavimą, apie 16.00 val. Pareiškėjui buvo nurodyta krauti daiktus, kadangi bus pervedamas į kitą kamerą, nenurodant, dėl kokių priežasčių ir į kokią kamerą yra pervedamas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad jo buvimo Lukiškių TI-K laikotarpiu (nuo 2012 m. spalio 11 d. iki 2016 m. vasario 27 d.) be jokių priežasčių perkėlimai į kitas kameras šeštadieniais nevykdomi, t. y. retas reiškinys.

34. Asmenų paskirstymo į kameras tvarkoje nustatyta, kad Lukiškių TI-K suimtas ar nuteistas į kitą kamerą gali būti perkeliamas: suimtąjam ar nuteistąjam pažeidinėjant nustatyto režimo reikalavimus (18.3 punktas); gavus informaciją apie asmenis, darančius neigiamą įtaką kitiems suimtiesiems ar nuteistiesiems, užkardant konfliktinę situaciją (18.6 punktas); siekiant užkirsti suimtojo ar nuteistojo neteisėtus veiksmus, darančius neigiamą įtaką įstaigos kriminogeninei būklei (18.9 punktas); užtikrinant suimtųjų ir nuteistųjų saugumą, įstaigos saugumo ir valdymo interesus (18.10. punktas). Šios tvarkos 19 punkte nustatyta, kad suimtas ar nuteistas perkeliamas į kitą kamerą Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno sprendimu, atsižvelgiant į suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimo reikalavimus. Tačiau šios tvarkos 21 punkte reglamentuota, kad nakties ir kitu įstaigos administracijos ne darbo laiku, ypatingais atvejais (asmuo bando nusižudyti, žaloja save, bandymo pabėgti ar užpulti, kitų piktybiškų bei įžūlių neteisėtų veiksmų atvejais, siekiant išvengti galimos nusikalstamos veikos ir kt.), kai reikia skubiai perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į kitą kamerą, kai tuo metu įstaigoje nėra Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno, įstaigos direktoriaus budintysis padėjėjas ar jo pavaduotojas gali priimti sprendimą perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į priežiūros postą Nr. [...].

35. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu gauti duomenys patvirtina tai, kad 2016 m. vasario 27 d., apytiksliai nuo 11.00 val. iki 13.15 val., Pareiškėjas ir kiti kameroje Nr. [...] laikomi asmenys atsisakė įstaigoje pagaminto maisto ir paskelbė apie badavimą. Apytiksliai 13.05–13.15 val., Lukiškių TI-K direktoriaus budintysis padėjėjas bendravo su Pareiškėju ir kitais kameroje Nr. [...] laikomais asmenimis, aiškinosi jų badavimo priežastis. Apie 16 val. Pareiškėjui buvo nurodyta susirinkti daiktus, kadangi jis bus perkeliamas į kitą kamerą. Lukiškių TI-K direktoriaus budinčiojo padėjėjo 2016 m. vasario 27 d. tarnybiniame pranešime (reg. Nr. 51-940) nurodoma, kad kilo įtarimas, jog atsisakyti įstaigoje gaminamo maisto ir pradėti badavimą kameroje esančius asmenis agituoja Pareiškėjas, todėl buvo priimtas sprendimas jį perkelti į kitą kamerą. Apie 17 val. Pareiškėjas buvo perkeltas į kamerą Nr. [...], o kameroje Nr. [...] likę asmenys apie 17.30 val., vakarienes metu, pareiškė nutraukiantys badavimą ir paėmė maisto daavinį.

Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nebuvo gauta duomenų apie tai, kad 2016 m. vasario 27 d. (šeštadienį) Lukiškių TI-K būtų dirbęs Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnas ir būtent šio pareigūno nurodymu Pareiškėjas būtų buvęs perkeltas į kitą kamerą.

36. Atsižvelgiant į tai, kad 2016 m. vasario 27 d. buvo šeštadienis, kad Pareiškėjas ir kiti asmenys, laikomi kameroje Nr. [...], paskelbė bado akciją ir atsisakė valgyti įstaigoje pagamintą maistą, o Asmenų paskirstymo į kameras tvarkos 18.3 ir 18.6 punktuose nustatyta, kad Lukiškių TI-K suimtasis į kitą kamerą gali būti perkeliamas: suimtajam pažeidinėjant nustatyto režimo reikalavimus arba gavus informaciją apie asmenis, darančius neigiamą įtaką kitiems suimtiesiems ar nuteistiesiems, užkardant konfliktinę situaciją, ir remiantis tvarkos 21 punkto nuostata, kad įstaigos administracijos ne darbo laiku, ypatingais atvejais (asmuo bando nusižudyti, savęs žalojimosi, bandymo pabėgti ar užpulti, kitų piktybiškų bei įžūlių neteisėtų veiksmų atvejais, siekiant išvengti galimos nusikalstamos veikos ir kt.), kai reikia skubiai perkelti suimtąjį į kitą kamerą, kai tuo metu įstaigoje nėra Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno, įstaigos direktoriaus budintysis padėjėjas ar jo pavaduotojas gali priimti sprendimą perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į priežiūros postą Nr. [...], darytina išvada, kad Pareiškėjas įstaigos direktoriaus budinčiojo padėjėjo sprendimu į priežiūros postą Nr. [...] kamerą Nr. [...] buvo perkeltas teisėtai ir pagrįstai. Įvertinus pirmiau išdėstytas aplinkybes, nėra pagrindo teigti, kad tokiu būdu Pareiškėjui tyčia buvo sudaromos blogesnės laikymo sąlygos ir taip daromas psichologinis poveikis. Dėl šių priežasčių Skundo dalis dėl Pareiškėjo perkėlimo į kitą kamerą atmetina.

Dėl Lukiškių TI-K pareigūnų veiksmų Pareiškėjui pranešus apie badavimą

37. Pareiškėjas Skunde teigia, kad 2016 m. vasario 27 d., manydamas, jog yra pažeidžiamos jo teisės, atsisakė valgyti įstaigoje pagamintą maistą.

38. Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių 133 punkte nustatyta, kad, suimtajam rašytiniu pareiškimu paskelbus apie badavimą, tardymo izoliatoriaus direktorius arba jo pavaduotojas, o poilsio ir švenčių dienomis – ir tardymo izoliatoriaus įgaliotas pareigūnas, per 12 valandų privalo asmeniškai pasikalbėti su badaujančiuoju, išsiaiškinti badavimo priežastis ir apie tai raštu pranešti ikiteisminiam tyrimui vadovaujančiam ar jį atliekančiam prokurorui arba teismui, kurio žinioje yra byla, ir Kalėjų departamento direktoriui. Paaiškėjus, kad badaujančio suimtojo reikalavimai ar pretenzijos yra pagrįstos ir teisėtos, tardymo izoliatoriaus direktorius imasi neatidėliotinų priemonių šiems reikalavimams ar pretenzijoms patenkinti. Šių taisyklių 134 punkte nustatyta, kad tardymo izoliatoriaus administracija per tris dienas nuo suimtojo badavimo pradžios patikrina suimtojo sveikatos būklę.

39. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad 2016 m. vasario 27 d., apie 13.05–13.15 val., Pareiškėjas paskelbė apie badavimą ir atsisakė įstaigoje gaminamo maisto, netrukus po to su Pareiškėju kalbėjo ir badavimo priežastis aiškinosi Lukiškių TI-K budintysis padėjėjas, apie šio asmens badavimą buvo informuota budinti Sveikatos priežiūros tarnybos slaugytoja. 2016 m. vasario 29 d. badavimo priežastis aiškinosi Lukiškių TI-K direktoriaus pavaduotojas. 2016 m. vasario 29 d., apie 17.40 val., Pareiškėjas badavimą nutraukė, tačiau nurodė, kad „priežastys, dėl kurių badavau, nėra išspręstos“. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo badavimas truko trumpiau nei 3 dienas, jo sveikatos būklė nebuvo patikrinta. 2016 m. kovo 1 d. apie šio asmens badavimą buvo informuotas teismas, nagrinėjantis Pareiškėjo bylą.

40. Pirmiau išdėstytos nustatytos aplinkybės patvirtina tai, kad Lukiškių TI-K pareigūnai, Pareiškėjui 2016 m. vasario 27 d. pranešus apie badavimą, ėmėsi priemonių išsiaiškinti badavimo priežastis, apie badavimą pranešė teismui, kurio žinioje yra Pareiškėjo byla, ir Sveikatos priežiūros tarnybos darbuotojui. Kadangi badavimas truko trumpiau nei 3 dienas Pareiškėjo sveikatos būklė nebuvo patikrinta. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Lukiškių TI-K pareigūnai laikėsi Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių

133–134 punktuose nustatytų reikalavimų.

Dėl šių priežasčių Skundo dalis dėl pareigūnų veiksmų Pareiškėjui pranešus apie badavimą atmestina.

Dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 27-29 d. kreipimusi priėmimo ir registravimo, ir 2016 m. kovo 3 d. prašymo išnagrinėjimo Lukiškių TI-K

41. Pareiškėjas Skunde teigia, kad 2016 m. vasario 27 d., įvykio dieną, pareigūnai atsisakė priimti skundą, nurodydami, jog apsaugos ir priežiūros tarnyba skundų nepriima, o skundą galės pateikti Socialinės reabilitacijos skyriaus būrio viršininkui darbo dieną. Skundą būrio viršininkui įteikė 2016 m. vasario 29 d., registracijos Nr. 29-450.

Nurodyta, kad Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 959 teigiama, jog apsaugos ir priežiūros budinčiųjų pamainų pareigūnai skundų nepriima, o skundai ir prašymai darbo dienomis gali būti paduodami priežiūros postą kuruojančiam Socialinės reabilitacijos skyriaus būrio viršininkui.

Taip pat Pareiškėjas rašo, kad 2016 m. vasario 27 d., atsisakius maisto, jam buvo nurodyta rašyti paaiškinimą. Paaiškinime nurodė, kad reikalauja pateikti šio dokumento registravimo faktą patvirtinantį dokumentą – spaudu pažymėtą šio dokumento kopiją, už paslaugas išskaičiuoti iš asmeninės sąskaitos, tačiau prašyto dokumento sulaukė tik pakartotinai kreipęsis 2016 m. kovo 3 d. raštu, neaišku kodėl užregistruotu 2016 m. kovo 4 d. (reg. Nr. 29-483), į kurį atsakyta bei kartu pateikti prašyti dokumentai tik 2016 m. kovo 31 d., reg. Nr. 96-1052.

42. Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių 43 punkte nurodyta, kad suimtieji rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus įteikia tardymo izoliatoriaus direktoriaus paskirtam administracijos darbuotojui. Šių taisyklių 44 punkte nustatyta, kad žodiniai suimtųjų pasiūlymai, prašymai (pareiškimai) ir skundai registruojami Suimtųjų priėmimo asmeniniais klausimais apskaitos žurnale arba elektroninėje apskaitos sistemoje.

Kreipimusi nagrinėjimo tvarkos aprašo 2 punkte reglamentuota, kad suimtieji ir nuteistieji rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus kiekvieną darbo dieną nuo 8.00 val. iki 11.00 val. gali įteikti Socialinės reabilitacijos skyriaus būrių viršininkams, jeigu kitaip nenumato kiti teisės aktai. Pasibaigus pagrindiniam darbo dienos laikui, suimtieji ar nuteistieji gali įteikti rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus būrių viršininkams, dirbantiems antrą pamainą nuo 18.00 val. iki 20.00 val. Jeigu būrio viršininkas dėl svarbių priežasčių negalėjo nurodytu laiku aplankyti savo priskirtų kuruojamų gyvenamųjų kamerų, tai priimti rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ir skundus gali ir kitu laiku. Šio aprašo 6 punkte nustatyta, kad būrių viršininkai gautus rašytinius pasiūlymus, prašymus, pareiškimus ar skundus priima ir įtraukia į apskaitą vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių ar Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių nustatyta tvarka ir duoda nuteistajam ar suimtajam pasirašyti.

43. Taigi įvertinus šios pažymos 42 punkte išdėstytų teisės aktų nuostatų visumą darytina išvada, kad iš Lukiškių TI-K laikomų asmenų rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus gali priimti tik Socialinės reabilitacijos skyriaus būrių viršininkai, ir tik darbo dienomis, gauti rašytiniai pasiūlymai, prašymai, pareiškimai ar skundai įtraukiami į apskaitą, duodant skundą padavusiam asmeniui pasirašyti į atitinkamą žurnalą. Taip pat galima teigti, kad laisvės atėmimo vietų veiklą reglamentuojantys teisės aktai numato specialią rašytinių pasiūlymų, prašymų, pareiškimų ar skundų priėmimo tvarką, todėl pataisos įstaigos administracijai priėmus kreipimuisi iš įstaigoje laikomų asmenų netaikytina Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių 33 punkto (šios pažymos 13.1 punktą) nuostata, kad, priėmus prašymą, asmens pageidavimu jam įteikiama / išsiunčiama šių taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus.

44. Pareiškėjas Skunde teigia, kad 2016 m. vasario 27 d. surašytame paaiškinime nurodė pateikti šio dokumento registravimo faktą patvirtinantį dokumentą, tačiau tokio dokumento sulaukė tik 2016 m. kovo 31 d.

Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu gauti duomenys patvirtina tai, kad 2016 m. vasario 29 d., Pareiškėjui atsisakius įstaigoje gaminamo maisto, Lukiškių TI-K direktoriaus budinčiajam padėjėjui ėmusis priemonių išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių šis asmuo badauja, ir nustačius, jog Pareiškėjo reikalavimai prieštarauja galiojančių teisės aktų nuostatoms, o šio asmens veiksmai gali būti pripažinti neteisėtais, Lukiškių TI-K direktoriaus budintysis padėjėjas ir korpuso vyresnysis surašė 2016 m. vasario 27 d. tarnybinius pranešimus, reg. Nr. 51-938 ir Nr. 51-938-1, o Pareiškėjui buvo nurodyta pateikti pasiaiškinimą, kuris buvo pridėtas prie pareigūnų tarnybinių pranešimų, suteikiant 51-938-1 registracijos numerį.

45. Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių 34 punkte (šios pažymos 13.2 punktas) nustatyta, kad asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje.

Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu gauti duomenys patvirtina tai, kad Pareiškėjas pateikė 2016 m. kovo 3 d. prašymą, reg. Nr. J40(IJ)-112, ir 2016 m. kovo 4 d. prašymą, reg. Nr. 29-483, kuriuo prašė pateikti 2016 m. vasario 27 d. „Aplinkybių išdėstymo bei atsisakymo imti maistą (badavimo)“ kopiją su spaudu. Į šį Pareiškėjo prašymą buvo atsakyta Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 31 d. raštu Nr. 96-1052 ir pateikta prašomo dokumento kopija. Taigi šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad Lukiškių TI-K Pareiškėjo 2016 m. kovo 3 d. prašymą išnagrinėjo ir prašomo dokumento kopiją pateikė per 20 darbo dienų, t. y. laikantis teisės aktuose nustatyto termino.

46. Remiantis pirmiau išdėstytą nustatytą aplinkybių visuma, darytina išvada, kad Lukiškių TI-K pareigūnai teisėtai ir pagrįstai Pareiškėjui nurodė, jog kreipimuisi darbo dienomis gali priimti tik Socialinės reabilitacijos skyriaus būrių viršininkai, o nepateikdami Pareiškėjui kreipimuisi registravimo faktus patvirtinančių dokumentų nepažeidė teisės aktų reikalavimų (šios pažymos 42 punktas). Kadangi Pareiškėjas kreipimosi užregistravimo (įtraukimo į apskaitą) faktą patvirtino savo parašu, darytina išvada, kad Pareiškėjui buvo žinoma, jog jo prašymas buvo įtrauktas į įstaigoje gautų dokumentų apskaitą (užregistruotas). Taip pat darytina išvada, kad Lukiškių TI-K Pareiškėjo 2016 m. kovo 3 d. prašymą išnagrinėjo ir prašomo dokumento kopijas pateikė per 20 darbo dienų, t. y. nepažeidžiant Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių 34 punkte nustatyto termino. Dėl šių priežasčių Skundo dalis dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 27-29 d. kreipimuisi priėmimo ir registravimo, ir 2016 m. kovo 3 d. prašymo išnagrinėjimo Lukiškių TI-K atmetina.

Dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 29 d. skundo nagrinėjimo Lukiškių TI-K

47. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 96-959, kuriuo atsakyta į Pareiškėjo 2016 m. vasario 29 d. skundą Nr. 29-450, nurodoma, jog direktoriaus budintysis padėjėjas neturi įgaliojimų perkelti asmenų į kitą gyvenamąją kamara, o tik užtikrina nurodymo perkelti į kitą kamara vykdymą. Taip pat rašoma, kad Pareiškėjas iš kameros Nr. [...] į kamara Nr. [...] buvo perkeltas vadovaujantis Asmenų paskirstymo į kameras tvarka ir Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnų nurodymu. Tačiau, kaip jau nurodyta šios pažymos 34–36 punktuose, ypatingais atvejais, kai reikia skubiai perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į kitą kamara, kai tuo metu įstaigoje nėra kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūno, įstaigos direktoriaus budintysis padėjėjas ar jo pavaduotojas gali priimti sprendimą perkelti suimtąjį ar nuteistąjį į priežiūros postą Nr. [...]. Taigi ši aplinkybė rodo, kad Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 96-959 Pareiškėjui buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija.

Kaip jau rašyta šios pažymos 35 punkte, Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nebuvo gauta duomenų apie tai, kad 2016 m. vasario 27 d. (šeštadienį) Lukiškių TI-K būtų dirbęs Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnas ir būtent šio pareigūno nurodymu Pareiškėjas būtų buvęs perkeltas į kitą kamerą, taip pat negauta duomenų, dėl kokių prižasčių Pareiškėjas buvo perkeltas būtent į [...] priežiūros poste esančią kamerą Nr. [...], o ne į kituose priežiūros postuose esančias kameras. Šios pažymos 36 punkte konstatuota, kad 2016 m. vasario 27 d. Pareiškėjas iš kameros Nr. [...] į kamerą Nr. [...] buvo perkeltas įstaigos direktoriaus budinčiojo padėjėjo sprendimu. Dėl šių prižasčių darytina išvada, kad apie pareigūną, priėmusį sprendimą jį perkelti iš kameros Nr. [...] į kamerą Nr. [...], Pareiškėjui taip pat buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija.

48. Remiantis pirmiau išdėstytų aplinkybių visuma, darytina išvada, kad Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 96-959 Pareiškėjui buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija. Dėl šių prižasčių Skundo dalis dėl Pareiškėjo 2016 m. vasario 29 d. skundo nagrinėjimo Lukiškių TI-K pripažintina pagrįsta.

Lukiškių TI-K direktoriui rekomenduotina imtis priemonių nustatyti, dėl kokių prižasčių Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 96-959 buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija, taip pat imtis priemonių, kad ateityje atsakymuose į asmenų kreipimusis būtų pateikiama tiksli ir objektyvi informacija.

Dėl Pareiškėjo kreipimusi nagrinėjimo Kalėjimų departamente

49. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad į jo tris skundus buvo atsakyta Kalėjimų departamento 2016 m. balandžio 27 d. raštu Nr. 2S-2411. Jis mano, kad, neatsakyta į keliamus klausimus, pateiktas atsakymas yra neišsamus ir neatitinka teisės aktų reikalavimų.

50. Galiojantis teisinis reglamentavimas įtvirtina tai, kad Kalėjimų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, nustatytų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (šios pažymos 11, 22 punktai), be to, laisvės atėmimo vietų institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai.

Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad į Kalėjimų departamentą Pareiškėjas kreipėsi 2016 m. kovo 24 d. skundu, reg. Nr. 2G-1052 (gautas 2016 m. kovo 31 d.); 2016 m. kovo 25 d. skundu, reg. Nr. 2G-1068 (gautas 2016 m. balandžio 1 d.); 2016 m. balandžio 8 d. skundu, reg. Nr. 2G-1346 (gautas 2016 m. balandžio 14 d.). Į šiuos Pareiškėjo kreipimusis buvo atsakyta Kalėjimų departamento 2016 m. balandžio 27 d. raštu Nr. 2S-2411.

Išanalizavus šį Kalėjimų departamento raštą nustatyta, kad juo nebuvo atsakyta į visus esminius Pareiškėjo kreipimusi klausimus t. y. į 2016 m. kovo 24 d. skundo, reg. Nr. 2G-1052 klausimus dėl 2016 m. vasario 27 d. „Aplinkybių išdėstymo bei atsisakymo imti maistą (badavimo)“ nurodyto prašymo „pateikti aplinkybių išdėstymo registravimo faktą patvirtinančio dokumento“ pateikimo, dėl galimybės padaryti įrašus Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į grupinius ir individualius apskaitos žurnale, dėl perkėlimo iš kameros Nr. [...] į kamerą Nr. [...]; į 2016 m. kovo 25 d. skundo, reg. Nr. 2G-1068, klausimus dėl pokalbio su pareigūnais filmavimo vaizdo registratoriumi ir perkėlimo iš kameros į kamerą; į 2016 m. balandžio 8 d. skundo, reg. Nr. 2G-1346, klausimus dėl nesudarytos galimybės daugiau kaip dešimt dienų (nuo 2016 m. vasario 24 d.) nusiprausti duše.

Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad Pareiškėjo 2016 m. kovo 24 d., 2016 m. kovo 25 d. ir 2016 m. balandžio 8 d. skundai buvo išnagrinėti neišsamiai ir nevisapusiškai.

51. Atsižvelgiant į tai, kad Kalėjimų departamente Pareiškėjo 2016 m. kovo 24 d., 2016 m. kovo 25 d. ir 2016 m. balandžio 8 d. skundai buvo išnagrinėti neišsamiai ir nevisapusiškai, nesilaikant Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintų viešojo administravimo principų, Skundo dalis dėl Pareiškėjo kreipimusi nagrinėjimo Kalėjimų departamente pripažintina pagrįsta.

Kalėjimų departamento direktorei rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų kreipimaisi Kalėjimų departamente būtų nagrinėjami išsamiai ir visapusiškai, laikantis teisės aktų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, kad šioje pažymoje buvo išnagrinėti Pareiškėjo skundų klausimai dėl nesudarytos galimybės daugiau kaip dešimt dienų (nuo 2016 m. vasario 24 d.) nusiprausti duše, dėl pokalbio su pareigūnais filmavimo vaizdo registratoriumi, dėl perkėlimo iš kameros Nr. [...] į kamerą Nr. [...], dėl 2016 m. vasario 27 d. „aplinkybių išdėstyme“ nurodyto prašymo „pateikti aplinkybių išdėstymo registravimo faktą patvirtinančio dokumento“ pateikimo, Kalėjimų departamento direktorei rekomenduotina papildomai išnagrinėti ir atsakyti į Pareiškėjo 2016 m. kovo 24 d. skundo, reg. Nr. 2G-1052, klausimą dėl galimybės padaryti įrašus Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į grupinius ir individualius apskaitos žurnale, į 2016 m. kovo 25 d. skundo, reg. Nr. 2G-1068, klausimą dėl jo perkėlimo iš kameros į kamerą ir Pareiškėjui pateikti motyvuotus bei teisiškai pagrįstus atsakymus.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

52. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia:

52.1. X skundo dalį dėl jo filmavimo pokalbio su pareigūnu metu atmesti;

52.2. X skundo dalį dėl jo perkėlimo į kitą kamerą atmesti;

52.3. X skundo dalį dėl Lukiškių TI-K pareigūnų veiksmų jam pranešus apie badavimą atmesti;

52.4. X skundo dalį dėl jo 2016 m. vasario 27-29 d. kreipimusi priėmimo ir registravimo, ir 2016 m. kovo 3 d. prašymo išnagrinėjimo Lukiškių TI-K atmesti.

53. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia:

53.1. X skundo dalį dėl galimybės pasinaudoti dušu Lukiškių TI-K pripažinti pagrįsta;

53.2. X skundo dalį jo 2016 m. vasario 29 d. skundo nagrinėjimo Lukiškių TI-K pripažinti pagrįsta;

53.2. X skundo dalį dėl jo kreipimusi nagrinėjimo Kalėjimų departamente pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

54. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14 ir 17 punktais, Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo direktoriui Viktorui Davidenko rekomenduoja:

54.1. imtis priemonių nustatyti, dėl kokių priežasčių Lukiškių TI-K 2016 m. kovo 23 d. rašte Nr. 96-959 buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija;

54.2. imtis priemonių, kad ateityje atsakymuose į asmenų kreipimusis būtų pateikiama tiksli ir objektyvi informacija;

54.3. imtis priemonių įstaigoje laikomiems asmenims sudaryti sąlygas nusiprausti duše po kiekvieno apsilankymo fizinės reabilitacijos kambaryje, taip pat sudaryti sąlygas pasinaudoti dušu dažniau nei vieną kartą per savaitę;

54.4. tobulinti teisinį reglamentavimą ir Išvedimo į dušą tvarkos apraše nustatyti, kada

į dušą turėtų būti vedami [...] priežiūros posto prižiūrimose kamerose ([...]) laikomi asmenys.

55. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktorei Živilei Mikėnaitei rekomenduoja:

55.1. imtis priemonių, kad ateityje asmenų kreipimaisi Kalėjimų departamente būtų nagrinėjami išsamiai ir visapusiškai, laikantis teisės aktų reikalavimų;

55.2. išnagrinėti ir X pateikti motyvuotus bei teisiškai pagrįstus atsakymus į jo 2016 m. kovo 24 d. skundo, reg. Nr. 2G-1052, klausimus dėl 2016 m. vasario 27 d. jo perkėlimo iš kameros Nr. [...] į kamerą Nr. [...] ir dėl galimybės padaryti įrašus Suimtųjų ir nuteistųjų išvedimo į grupinius ir individualius apskaitos žurnale, į 2016 m. kovo 25 d. skundo, reg. Nr. 2G-1068, klausimą dėl jo perkėlimo iš kameros į kamerą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, prašyčiau šias rekomendacijas išnagrinėti ir apie jų nagrinėjimo rezultatus informuoti iki 2017 m. kovo 10 dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas